

Oleme rahvas, kelle keeles on nurmenukul üle saja eesnime

■ MEDITSIINIDOKTORI JA TAIMETARGA **AILI PAJU** SULEST ON ILMUNUD MITUKÜMMEND RAAMATUT. PAJUURBADE ÕITSEMISE AEGU NÄGI TRÜKIVALGUST DOKUMENTAALSE VESTLUSE VORMIS KIRJUTATUD „TAGASI TUULEMAALE“.

SIRJE PÄRISMAA

Pihtimuslik lugu saab alguse rongis võrokese memme naeratusel. Kellele on suunatud see kauniti kujundatud raamat, milles mälupeetud vahele on kujundaja **Ragnar Sock** pikkinud pajuurvad?

Aili Paju: Toimetan maakodus vara-kevadest sügiseni, ja nii juba 35 aastat. Siin elab laheda loomuga abivalmis rahvas loodusega ühes rütmis, neil on ilmamärgid juba eelmisel õhtul selged. Rongis mõjus mulle võrokese memme hingesoovendav naeratus nii meeliulendavalt, et tekkis huvi, kuidas on siin elanud aastasadu meie töökas ja visa talupere.

Rohkesti ringleb kirjeldusi sõjast sõjani, ent millist olemise jõudu tähistab siinne muistne talupere, millist ellujäämise tähendust kannavad iidsete peresidemed. Lühidalt, mind sidus kujutelm talupere ja looduse liidust.

Meie ajalosse süvenedes vabanes mul hulganisti energiat, mida kasutasin enese üle elatud sündmuste kirjeldamiseks. Näiteks, kas leidub maailmas veel rahvast, kelle keeles on nurmenukul, kortslahel, tedremaranal üle saja eesnime? Eesti keele hämmastav loodusrikkus alles ootab avamist ...

Olete meditsiinidoktor ja arstiteadlane, kes on aastakümneid propageerinud taime- ja loodusravi. Teie loodusravi raamatute ja loengute najal on üles kasvanud ja seal abi saanud mitu põlvkonda. 1979. aastal tegite debüüdi ka ilukirjanduses – kõmu tekitanud

Aili Paju.

FOTO: ALDO LUUD / ÕHTULEHT / SCANPIX

„Merkuuri tütreaga“. Mitmekümnes raamat on „Tagasi Tuulemaale“? Mitmekümnes raamat ... Ei teagi täpselt, sest palju on olnud kordustrükke ja alati täiendustega. Vast paarkümneid tuleb ära.

Ravimtaimi hakkasin arstitöös kasutama ja neist ka kirjutama juba viimase kursuse tudengina.

Kuidas sünnib teie looming?

Tavaliselt tabab mind mõnd elulist sündmust jälgides. Kuid mõtte arendus ja küpsemine algab varahommikul. Ma ärkan hommikul kella poole viie paiku, olen ülimalt ergas. Siis, une ja ärkamise piiril sünnib parim, mille libistan paberile. Siis ei tee ma tavaliselt enam midagi ümber ...

Hiljuti esilinastus dokumentaalfilm Betti Alverist. Olite temaga lähedane tuttav ja kirjutasite ka mälestuste raamatu „Betti, kibuvits õitseb“. Kas vaatate filmi, mis mulje jäi?

Vaatasin ja imestas, see kestis tervelt tundi ja kakskümneid minutit. Ja kui palju oli seal Betti Alverit? Ainus, kellele

Aili Paju „Tagasi Tuulemaale“. Kirjastaja Tulip OÜ, 2021.

Betti tunnustavalt teispoosusest lehvitamas, oli Eeva Park. Temas oli tõelist Betti luule ja isiku tunnetust. Ja kuhu jäid Betti Alveri ja Mart Lepiku suhted, mis olid väga olulised?

Lühidalt, film kujutas suuresti edevuse laata, mõnede tegelaste enesedemonstratsiooni ...

Kuivõrd tunnete huvi päevapoliitika vastu? Mida arvate praegusest elust Eestimaal ja maailmas?

Päevapoliitika vastu tunnen ikka huvi, kuidas muidu. Ma ei kuulu ühtegi erakonda, kuid vabariigi algusest peale olen valinud Isamaa, tõeliselt rahvusliku-konservatiivse erakonna poolt.

Pandeemia on elu Eestis oluliselt muutnud. On tähelepanu väärt, et on hakatud hindama tõelist töökust. On ju austust väärt, et peetakse lugu üle jõu pingutavatest meedikute, õpetajate, politseist ja abistavatest ametitest. Elukorraldus tuleb meil kõigil üle vaadata.

Kuid mis maailma puutub, siis seal kestab segadus veel kaua. Olen mõelnud, mida kõrgemad jõud järgnevalt ette võtavad. Ega nad ometi tungi maailma inimesi vallutunud tehnoloogilise ime – interneti kallale? Miks ometi? Ikka selleks, et inimene hakkaks jälle oma peaga mõtlema ...

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU KUU RAAMAT

Emily Hibbs „Lugusid metsast“ (2020)

meilus raamat sündis, kui oma võlukunsti ühendades kaks suurepärast lugude jutustajat: Briti kirjanik, mitme lasteraamatu autor Emily Hibbs ja Iirimaalt pärit illustraator Erin Brown.

Raamat sisaldab 20 lugu, igaühel peategelaseks üks looma- või linnuliigi esindaja. Lood on koondatud nelja aastaaga peegeldavateks peatükkideks, alustades kevadest. Nii on just esimesed kevadkuud paras aeg see raamat kätte võtta.

Emily Hibbs kombineerib oma loomalugetes isikupärasel moel väljamõeldist ja rohkelt fakte. Raamat „Lugusid metsast“ ei ole teadmise- ega ilukirjandus – „ei linn ega loom“. Loomad on autor pannud omavahel vestlema mõttearenduste abil, mis omased inimestele. Nt loos „Rebasepoeg – jäljekütt“ vaidlevad eksinud loomalapsed pesasse tagasitee leidmise üle. Loos

„Kõige vägevam metssiga“ võtavad kaks kultu omavahel mõõtu kiiruses, mõirgamises ja maa tuhnimises selgitamaks välja, kummale peaks kuuluma õigus püherdada ühes teatud mudalombis, mis jääb mõlema territooriumi piirile. Autor ei ole tegelaste isikustamisel läinud siiski nii kaugele, et panna nt metssead olümpiamänge või rahnid soolaleivapidu korraldama. Loomade käitumine on kirjeldatud liigile omaselt, olgugi see tõlgitud n-ö inimkeelde. Looduses toimuv seletatakse lapsle lihtsalt ja keeruliste terminitega lahiti: miks ja kuidas koprad tamme ehitavad, miks nahkhiir mõnikord päeval ringi lendab jne.

Lood on keskmiselt 3–5 lk pikad, tänu laiadele reavahel on tekst hõlpsalt jälgitav. Raamat sobib hästi unejutuna ettelugemiseks. Samas on lood parajad kasutada ka nt algklassides analüüsiva ülesandena, mis kombineeriks funktsionaalse lugemise oskust ja teadmisi loodusest: leia tekstist üles tõesed faktid ja väljamõeldis ning põhjenda, miks nii arvad.

Mitmed lood käsitlevad suureks kasvamisega, sellega kaasnevate muutuste ja hirmude temaatikat, mis on omased ka inimestele (nt „Väike vapper karupoeg“, „Tõrges kullas“, „Hirvevasika kadunud täpid“, „Üksik hunt“). Toredatest tegelastest, kellega on lihtne samastuda, võib väikestel lugejatel olla abi omaenda hirmudest üle saamiseks.

Teksti saatvad rohked imekaunid pildid on detailitüpsed, luues värviküllast maailma, kuhu lugeja saab üdini sukelduda. Kõik leheküljed on eri tooni taustaga. Hea fantaasiaga lugeja tajub kohati lausa teksti ja lehekülje taustavärvi teatavat sünkroonsust. Koidikut ja õhtuhämarust aasal saadab roosakas taust, aga kui hakkab vihma sadama, on see sinine; öiste stseenide juures on lehekülje

värv must. On see taotluslik või mitte, mine võta kinni ...

Aastaringi lõpetab ja raamatu lood võtab kenasti kokku viimane, „Kakupoeg ja metsa laul“ – metsahäälled sulavad kokku lauluks, millesse on põimitud kõigi lugude tegelased. See viimane lugu võiks ärgitada lugejaidki kuulama hääli metsas, pargis, kodu ümbruses ja võrdlema, milline muusika kõlab päeva eri aegadel.

JANA ORION

Kadrioru raamatukogu raamatukoguhoidja

